

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

11 iulie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componența:

Președinte – Ion Guzun,

Judecători – Sergiu Daguța, Anatolie Țurcan, Boris Talpă, Ghenadie Eremciuc,

judecând fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către avocatul Corolevschi Maria în interesele inculpatului Zamari Ruslan, împotriva deciziei din 22 decembrie 2022 a Curții de Apel Bălți, în cauza penală de învinuire a lui

Zamari Ruslan XXXXX, anul nașterii XXXXX, IDNO: XXXXX, originar din XXXXX,

în comiterea infracțiunilor prevăzute de art., art. 155, 171 alin. (2), lit. b²) Cod penal.

Termenii de examinare:

prima instanță: 26.05.2022 – 15.06.2022;

instanța de apel: 06.07.2022 - 22.12.2022;

instanța de recurs: 20.03.2023 - 11.07.2023.

Asupra motivelor recursului ordinar, în baza actelor din dosar, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința din 15 iunie 2022 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, a fost încetat procesul penal în cauza penală privind învinuirea lui Zamari Ruslan XXXXX, de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 155 Cod penal, din motivul împăcării părților.

Totodată, prin aceeași sentință Zamari Ruslan XXXXX a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (2), lit. b²) Cod penal, și în baza acestei Legi i-a fost aplicată pedeapsa cu închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani 6 (șase) luni, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

S-a dispus calcularea termenului executării pedepsei de la data pronunțării sentinței, cu includerea în termen a perioadei aflării lui Zamari Ruslan în stare de arest preventiv din 21 martie 2022 ora 15:30 până la 15 iunie 2022.

S-a admis solicitarea procurorului și s-a dispus încasarea de la Zamari Ruslan în beneficiul Statului a sumei totale de 19877,72 lei - cheltuieli judiciare, formată din:

- 41,72 lei pentru efectuarea testării alcoolscopice; - 740 lei pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 202227P0059 din 30 martie 2022; - 880 lei pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 202227P0060 din 08 aprilie 2022; - 17910 lei pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 202205O0114 din 27 aprilie 2022; - 306 lei pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 202206P0151 din 01 aprilie 2022.

Prin sentință a fost soluționată soarta corpurilor delictive.

Prin încheierea din 16.06.2022 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, a fost corectată omisiunea admisă în dispozitivul sentinței Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, după cum urmează:

În termenul pedepsei cu închisoare în privința inculpatului Zamari Ruslan s-a inclus termenul aflării lui în stare de reținere și arestare preventivă începând din 21 martie 2022 ora 15:30 până la data pronunțării sentinței 15 iunie 2022, și s-a introdus textul: „*Sentința poate fi contestată cu apel în termen de 15 (cincisprezece) zile la Curtea de Apel Bălți, prin intermediul Judecătoriei Drochia sediul Râșcani*”.

2. Potrivit sentinței s-a constatat în fapt că:

”Zamari Ruslan la data de 20.03.2022 aproximativ la ora 18:30 min., aflându-se la domiciliul amplasat pe str. XXXXX, r-nul XXXXXi, ce aparține fostei concubine XXXXX, care potrivit prevederilor art. 133¹ lit. b) Cod penal, este membru de familie, fiind în stare de ebrietate alcoolică, având intenția și urmărind scopul satisfacerii poftei sexuale, în timp ce se afla în interiorul unei construcții auxiliare din ograda gospodăriei, i-a propus cet. XXXXX să întrețină un raport sexual, atingând-o pe aceasta cu mâinile pe sâni și fese, fiind refuzat de către ultima, care l-a îmbrâncit pe Zamari Ruslan, în continuare acesta acționând intenționat, adică dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și dorind în mod conștient survenirea acestora, urmărind scopul satisfacerii poftei sexuale în formă normală, cu aplicarea constrângerii fizice manifestată prin aplicarea a trei lovituri cu palma peste față, precum și prin apăsarea cu palma mâinii stângi sub bărbie (în scopul blocării respirației), cauzându-i conform raportului de expertiză judiciară cu nr. 202227P0059 din 30 martie 2022, vătămări corporale neînsemnate sub formă de edem pe obrazul stâng, după care, profitând de imposibilitatea cet. XXXXX de a se apăra, a îmbrâncit-o pe lejancă, a împins-o pe spate, după care, continuând acțiunile infracționale, a dezbrăcat-o forțat din pantaloni și chiloți și a întreținut cu aceasta un raport sexual în formă normală, fără voința ultimei, raport sexual care a durat aproximativ 15 minute, manifestat prin introducerea membrului viril în vagin, iar după ce a atins orgasmul a ejaculat în vagin.”

Acțiunile inculpatului Zamari Ruslan au fost încadrate juridic de către prima instanță în baza art. 171 alin. (2), lit. b²) Cod penal - *violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra, săvârșit asupra unui membru de familie.*

”Tot el, cunoscând că cet. XXXXX la 21.03.2022 a depus o plângere la poliție pe faptul violului comis în domiciliul ultimei de către acesta la 20.03.2022, acționând cu intenție, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestora, prin intermediul telefonului mobil de pe numărul 060797709, la 21.03.2022 ora 07:15 min., și la ora 10:19 min., a telefonat-o pe XXXXX și a amenințat-o cu răfuială fizică și cu omor, că

în cazul în care ultima nu își va retrage plângerea depusă, existând pericolul realizării acestei amenințări, reieșind din modul agresiv de exprimare, faptul că ultimul servise recent băuturi alcoolice, acțiunile ilegale recente de maltratare și viol comise asupra ei, precum și personalitatea fostului concubin, astfel, provocându-i părții vătămate XXXXX sentimentul de teamă și neliniște pentru viața sa.”

Acțiunile inculpatului Zamari Ruslan au fost încadrate juridic de către prima instanță în baza art. 155 Cod penal - „*amenințarea cu omor dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări*”.

3. Sentința a fost atacată **cu apel** de către avocatul Cucoș Vitalie în interesele inculpatului Zamari Ruslan, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea parțială a sentinței în partea stabilirii vinovăției în baza art. 171 alin. (2), lit. b²) Cod penal, rejudecarea cauzei în această parte și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie dispusă achitarea lui Zamari Ruslan pentru comiterea acestei infracțiuni, iar cheltuielile judiciare să fie trecute în contul statului.

În motivarea apelului a menționat că, prima instanță neîntemeiat a ajuns la concluzia despre vinovăția lui Zamari Ruslan în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (2), lit. b²) Cod penal și a dispus condamnarea acestuia.

Apelantul a susținut că, Zamari Ruslan fiind audiat în ședința de judecată a declarat că este de acord ca procesul penal în privința sa pe capătul de acuzare în baza art. 155 Cod penal, și încetarea acestuia pe motivul împăcării cu partea vătămată, însă referitor la acuzațiile aduse în baza art. 171 alin. (2), lit. b²) Cod penal, nu recunoaște vina, declarând că a întreținut cu XXXXX un raport sexual benevol, iar lovituri peste față i-a aplicat după aceasta acțiune, pentru faptul că nu îngrijește de copii.

A menționat că, latura obiectivă a infracțiunii de viol se realizează prin modalitățile de: a) constrângere fizică; b) constrângere psihică; c) profitare de imposibilitatea victimei de a se apăra ori de a-și exprima voința.

Susține că din învinuirea adusa lui Zamari Ruslan rezultă că acesta a săvârșit infracțiunea de viol prin constrângere fizică *profitând de imposibilitatea victimei de a se apăra*.

A menționat că prin constrângere fizică se înțeleg actele de violență exprimate prin folosirea forței fizice a făptuitorului pentru a înfrânge rezistența victimei.

Conform raportului de expertiză judiciară nr. 202227P0059 din 30.03.2022, careva leziuni corporale caracteristice unui raport sexual forțat la XXXXX nu s-au depistat, iar această concluzie confirmă declarațiile lui Zamari Ruslan precum că raportul sexual a fost benevol.

Prin *profitarea de imposibilitatea victimei de a se apăra* ori de a-și exprima voința se înțeleg acțiunile pe care le întreprinde făptuitorul pentru a realiza raportul sexual cu victima, înțelegând că ea nu se poate apăra sau nu își poate exprima voința, este minoră sau în vârstă avansată, manifestă un handicap fizic sau suferă de o maladie psihică, ceea ce nu i-a permis să înțeleagă caracterul și esența acțiunilor făptuitorului. Această modalitate de comitere a violului nicidecum nu poate fi pusă la baza unei sentințe de condamnare, deoarece nu și-a găsit confirmare în ședința de judecată, și nu a fost confirmată nici de partea vătămată XXXXX.

4. Prin decizia din 22 decembrie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți, apelul declarat a fost respins ca fiind nefondat, cu menținerea sentinței atacate fără modificări.

În motivarea deciziei instanța de apel a constatat că, prima instanță corect a stabilit *circumstanțele de fapt și de drept* și just a tras concluzia că inculpatul a săvârșit infracțiunea imputată prevăzută de 171 alin. (2), lit. b²) Cod penal.

Instanța de apel a constatat că, apelantul nu a contestat sentința sub aspectul încadrării juridice a acțiunilor inculpatului și încetării procesului penal în baza art. 155 Cod penal, motiv pentru care instanța de apel nu a purces la judecarea fondului cauzei în această parte.

Totodată, instanța de apel a motivat că, inculpatul Zamari Ruslan în cadrul cercetării judecătorești nu și-a recunoscut vina în cele încriminate și a pledat pentru emiterea unei sentințe de achitare, însă instanța de apel a conchis că la pronunțarea sentinței prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că inculpatul Zamari Ruslan a săvârșit infracțiunea prevăzută la art. 171 alin. (2) lit. b²) Cod penal.

Or, fapta prevăzută de art. 171 alin. (2) lit. b²) Cod penal, a fost integral confirmată prin probele materiale administrate în prima instanță și verificate în instanța de apel, și anume: plângerea lui XXXXX din 20.03.2022, înregistrată la 21.03.2022 (f.d.6, vol.I); informația telefonică parvenită la serviciul unic „112” la 20.03.2022 ora 21:30 de la XXXXX (f.d.7, vol.I); procesul-verbal de audiere a victimei XXXXX din 20.03.2022 (f.d.9, vol.I); procesul-verbal de cercetare la fața locului din 20.03.2022 (f.d.14-23, vol.I); procesul-verbal de audiere a părții vătămate XXXXX din 20.03.2022 (f.d.38-40, vol.I); procesul-verbal de examinare a obiectului din 21.03.2022, cu fototabel (f.d.41-42, vol.I); plângerea lui XXXXX din 21.03.2022 (f.d.60, vol.I); procesul-verbal de audiere a părții vătămate XXXXX din 21.03.2022 (f.d.66, vol.I); procesul-verbal de verificare a declarațiilor la locul infracțiunii din 28.04.2022 cu fototabel, potrivit căruia XXXXX indică circumstanțele în care s-a comis infracțiunea (f.d.67-73, vol.I); procesul-verbal de examinare a obiectului din 12.05.2022, (f.d.75-77, vol.I); procesul-verbal de examinare a obiectului din 22.03.2022, cu anexă planșă fotografică (f.d.81-90, vol.I); raportul de expertiză judiciară primară nr. 202227P0059 din 30 martie 2022, (f.d.98-99, vol.I); procesul-verbal de ridicare din 20.03.2022, potrivit căruia de la XXXXX au fost ridicate hainele victimei (f.d.114-115, vol.I); procesul-verbal de ridicare din 21.03.2022, potrivit căruia de la Zamari Ruslan XXXXX au fost ridicate hainele personale (f.d.117-118, vol.I); raportul de expertiză judiciară cu nr. 202205O0114 din 27.04.2022 (f.d.125-138, vol.I); raportul de expertiză judiciară cu nr. 202206P0151 din 01 aprilie 2022 (f.d.145-148, vol.I); procesul-verbal de verificare a declarațiilor la locul infracțiunii din 23.03.2022 cu fototabel (f.d.190-194, vol.I); procesul-verbal de confruntare petrecută între partea vătămată XXXXX și învinuitul Zamari Ruslan din 23.03.2022 (f.d.195-200, vol.I).

Instanța de apel audiind participanții la proces, verificând prin prisma art. 101 Cod de procedură penală probele administrate la etapa de urmărire penală și cercetare judecătorească în prima instanță a constatat că prima instanță a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatului încadrarea juridică corespunzătoare, și anume comiterea de către Zamari Ruslan XXXXX a infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (2), lit. b²) Cod penal - *violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra, săvârșit asupra unui membru de familie.*

A menționat că latura obiectivă a infracțiunii de viol este întregită numai atunci când acțiunea principală este însoțită de acțiunea adiacentă în oricare din modalitățile normative ale sale.

Privitor la acțiunea principală, prin „*raport sexual*” se înțelege actul sexual normal (sub aspect fiziologic) care constă în introducerea membrului viril în vagin sau în vestibulul vaginului, astfel creându-se condiții pentru concepere. Prin urmare, nu este vorba de o simplă atingere a organelor genitale, ci este necesar să aibă loc actul fiziologic de îmbinare a celor două sexe.

Săvârșirea infracțiunii de viol presupune parcurgerea următoarelor două etape: 1) înfrângerea sau paralizarea prin constrângere – fizică sau psihică – a rezistenței victimei, *ori profitarea de starea de imposibilitate a victimei de a se apăra* sau de ași exprima voința; 2) realizarea raportului sexual, care a devenit posibilă prin activitatea desfășurată la prima etapă.

Infracțiunea de viol presupune un raport sexual fără a exista consimțământul persoanei cu care se dorește a avea raport sexual. Această nesocotire a voinței victimei se poate înfățișa sub trei modalități normative ale acțiunii adiacente, cu caracter alternativ, din alcătuirea faptei prejudiciabile examinate: a) constrângerea fizică; b) constrângerea psihică; c) *profitarea de imposibilitatea victimei de a se apăra* ori de a-și exprima voința.

Constrângerea fizică, exercitată în cazul infracțiunii prevăzute la art.171 Cod penal, se poate concretiza în: 1) vătămarea intenționată gravă, medie sau ușoară a integrității corporale ori a sănătății; 2) violența care nu implică un prejudiciu cauzat sănătății. Infracțiunea de viol este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul începerii raportului sexual, adică din momentul introducerii depline sau parțiale a membrului viril în cavitatea vaginală.

Instanța de apel a concluzionat că nu există temeii pentru a da o nouă apreciere probelor, fiind solidară cu concluziile primei instanțe privind aprecierea probelor puse la baza sentinței de condamnare.

Ce ține de declarațiile inculpatului Zamari Ruslan privind nevinovăția sa în comiterea faptelor penale încriminate, instanța de apel a motivat că acest fapt este combătut prin totalitatea de probe pertinente, concludente, utile și veridice, cercetate în ședința de judecată, și anume prin declarațiile părții vătămate și martorilor nominalizați supra și probele scrise cercetate în ședința de judecată. Aceste probe coroborează între ele și demonstrează incontestabil vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunilor încriminate.

5. Decizia instanței de apel a fost atacată **cu recurs** ordinar de către avocatul Corolevschi Maria în interesele inculpatului, invocând temeiul prevăzut la art. 427 alin. (1), pct. (8) Cod de procedură penală, în vigoare până la modificările efectuate prin Legea nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 18.08.2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII, în vigoare din 01.09.2023, solicitând casarea sentinței din 15 iunie 2022 a Judecătoriei Drochia, sediul Râșcani și a deciziei din 22.12.2022 a Curții de Apel Bălți, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceiași instanța de apel.

În motivarea cererii a invocat că:

- acuzatorul de stat nu a prezentat probe ce ar demonstra că inculpatul a comis infracțiunea încriminată, iar declarațiile părții vătămate și cu a inculpatului sunt total contradictorii și nu s-a stabilit credibilitatea acestora,

- eronat s-a apreciat circumstanțele de fapt și prevederile legislației penale și procesual-penale,

- recunoaște că Zamari Ruslan a întreținut un raport sexual dar cu acordul fostei concubine cu care are doi copii minori, iar loviturile peste față le-a aplicat fostei concubine după actul sexual pentru faptul că nu îngrijește de copii,

- la caz nu sa constatat „*profitarea de imposibilitatea victimei de a se apăra ori de ași exprima voința*” prin care se înțelege acțiunile întreprinse de făptuitor pentru a realiza raportul sexual cu victima, înțelegând că ea nu se poate apăra sau nu își poate exprima voința, fiind minoră sau în vârstă avansată, manifestă un handicap fizic sau suferă de o maladie psihică, ceea ce nu i-a permis să înțeleagă caracterul și esența acțiunilor făptuitorului, astfel, consideră că o astfel modalitate de comitere a presupusului violul nicidecum nu poate fi pusă la baza unei sentinței de condamnare, deoarece nu și-a găsit confirmare în ședințele de judecată,

- a fost încălcată obligațiunea prevăzută de art. art. 96, 328 Cod de procedură penală, de a stabili în cadrul urmăririi penale faptele referitoare la existența elementelor infracțiunii, precum și cauzele care înlătură caracterul penal al faptei,

- consideră că Zamari Ruslan nu este vinovat de săvârșirea infracțiunii care i se încredințează, întrucât nu sunt întrunite elementele infracțiunii, la caz lipsind latura subiectivă, deoarece inculpatul nu a avut scopul de viola fosta concubină. Iar conform raportului de expertiză judiciară nr. 202227P0059 din 30.03.2022, careva leziuni corporale caracteristice unui raport sexual forțat la partea vătămată nu sau depistat,

- nu este de acord cu încasarea de la Zamari Ruslan în beneficiul Statului a sumei totale de 19877,72 lei cheltuieli judiciare, formată din: - 41,72 lei pentru efectuarea testării alcoolscopice; - 740 lei pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 202227P0059 din 30 martie 2022; - 880 lei pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 202227P0060 din 08 aprilie 2022; - 17910 lei pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 202205O0114 din 27 aprilie 2022; - 306 lei pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 202206P0151 din 01 aprilie 2022, pe care le consideră efectuate de organul de urmare penală, și care sunt suportate din contul statului.

7. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, completul de judecată constată că acesta, *fiind considerat admisibil*, urmează a fi admis din următoarele considerente.

În speță se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023) și a declarat recursul în termen.

Conform prevederilor art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31.07.2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție), recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), judecând recursul instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună

rejudicarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect Legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În speță se reține, că potrivit textului recursului, recurentul își manifestă dezacordul cu soluția instanței de apel de respingere a apelului declarat de către apărător ca fiind nefondat, cu menținerea sentinței atacate fără modificări, invocând temeiul prevăzut la art. 427 alin. (1), pct. 8) Cod de procedură penală (în vigoare până la modificare operată prin Legea nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), motivând că: *„la caz nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute la art. 171 alin. (2) lit. b²) Cod penal.”*

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează, că hotărârile pronunțate de către instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea, precum și de a constata motivele care au dus la emiterea soluției contestate. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali vagi, reprezintă motiv de casare.

Conform art. 417 alin. (1), pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Din textul recursului ordinar declarat, completul de judecată constată că, recurentul avocatul *Corolevschi Maria* a indicat în calitate de temeiuri de drept pentru casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți, prevederile art. 427 alin. (1), pct. (8) Cod de procedură penală, în vigoare până la modificările efectuate prin Legea nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 18.08.2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII, în vigoare din 01.09.2023, care prevedea că *„Hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în următoarele temeiuri: - pct. 8) „, nu au fost întrunite elementele infracțiunii sau instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost pus sub învinuire, cu excepția cazurilor reîncadrării juridice a acțiunilor lui în baza unei legi mai blânde.”*

Totodată, se atestă că avocatul *Corolevschi Maria* critică decizia recurată prin prisma faptului că concluziile expuse de instanța de apel nu se bazează pe probe care ar demonstra vinovăția inculpatului Zamari Ruslan de comiterea infracțiunii art. 171 alin. (2), lit. b²) Cod penal, și judecând cauza eronat a apreciat probele și a interpretat circumstanțele de fapt și a aplicat prevederile legislației penale și procesual penale, existând dubii în privința încadrării juridice a faptelor comise de către inculpat.

Verificând și analizând decizia instanței de apel, raportată la criticile apărării din recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel la adoptarea soluției nu a respectat întocmai prevederile legale, ignorând exigențele legii procesual penale.

În jurisprudența sa CtEDO a consemnat în repetate rânduri că, la judecarea cauzei de către instanța de apel și la adoptarea deciziei, aceasta nu se poate limita la preluarea totală sau parțială a motivării formulate de instanța de fond, ci trebuie să analizeze din nou cauza, în fapt și în drept, și să răspundă argumentat la criticile invocate de părți, or doar astfel se demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul examinării acestei cauze penale la instanța de judecată de gradul doi a jurisdicției.

Din conținutul recursului ordinar declarat se constată că se invocă de fapt dezacordul cu modalitatea de apreciere a probelor și cu încadrarea juridică a faptei, intervenind cu solicitarea de a se dispune casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

7.1. Într-un prim aspect, cu referire la invocarea argumentului lipsei probelor și aprecierii greșite a probelor de către instanțele de fond, completul de judecată menționează că, chestiunea de apreciere a probelor nu se regăsește printre temeiurile de declarare a recursului, la această etapă a procedurilor instanța de recurs nu analizează conținutul mijloacelor de probă, nu dă o nouă apreciere materialului probator și nu stabilește o altă situație de fapt, decât cea constatată de instanțele ierarhic inferioare, acestea fiind atributul exclusiv al instanțelor de fond.

Din atare considerente, completul de judecată nu va analiza și verifica probele din dosar și conținutul real al acestora, sau ignorarea unor aspecte evidente ce ar fi avut drept consecință pronunțarea altei soluții decât cea pe care materialul probator o susține.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată ține să evidențieze că, invocarea formală a unor temeiuri de casare, care nu sunt urmate de o motivare corespunzătoare, ci doar se face trimitere la conținutul probelor și la aprecierea acestora, nu va face obiect de examinare în procedura de recurs, având în acest sens în vedere că, potrivit art.24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

7.2. Referitor la al doilea aspect cu privire la calificativul din latura obiectivă imputat, instanța de recurs constată că, ca urmare a verificării respectării aplicării corecte a normelor de drept procesuale menționate, completul de judecată constată că a fost admisă o eroare de drept **la calificarea faptei** din următoarele considerente.

Potrivit rechizitoriului inculpatului i s-a imputat în drept comiterea infracțiunii prevăzute la art. 171 alin. (2), lit. b¹) Cod penal, „*violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra, săvârșit asupra unui membru de familie*”.

Totodată, din învinuirea în fapt adusă inculpatului și indicată în rechizitoriul, rezultă lipsa descrierii acțiunilor concrete ale inculpatului pentru calificarea acestora conform semnului a laturii obiective infracțiunii imputate ”profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra”.

Prin sentința primei instanțe, Zamari Ruslan a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (2), lit. b²) Cod penal, „*violul, adică*

raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra, săvârșit asupra unui membru de familie ", iar în fapt instanța de judecată a reținut în sarcina inculpatului acțiunile imputate prin rechizitoriul, după cum au fost formulate de procuror.

Instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, la apelul declarat de către partea apărării, a respins ca nefondat apelul avocatului Cucos Vitalie înaintat în interesele inculpatului împotriva sentinței și a menținut sentința fără modificări, reținând în fapt și în drept constatările primei instanțe.

Relevant este faptul că în concluziile instanței de apel cu privire la încadrarea juridică a faptelor, care se efectuează conform art.52 alin. (1) Cod penal, și care prevede că se consideră componentă a infracțiunii totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă, instanța de apel a relevat concluzii teoretice corecte cu privire la latura obiectivă a infracțiunii imputate inculpatului (f.d.145-verso, vol.II), însă a omis să constate și să descrie în fapt acțiunile inculpatului potrivit semnului obiectiv imputat ”profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra”.

Conform art.113 alin. (1) Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între *semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii*, prevăzute de norma penală.

Potrivit art.113 alin.(2) Cod de procedură penală, calificarea oficială a infracțiunii se efectuează la toate etapele procedurii penale de către persoanele care efectuează urmărirea penală și de către judecător.

La caz, atât de către prima instanță, cât și de către instanța de apel **nu a fost motivat și argumentat semnul obiectiv a infracțiunii imputate prin rechizitoriu și reținut de către instanțele judecătorești inferioare: „profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra”**, raportat la acțiunile concrete ale inculpatului Zamari Ruslan, cât și la cauza imposibilității părții vătămate de a se apăra.

Astfel, atât sentința instanței de fond, cât și decizia instanței de apel nu conțin descrierea în fapt a acțiunilor făptuitorului privind comiterea infracțiunii imputate prin aducerea părții vătămate în stare de ”imposibilitatea acesteia de a se apăra” sau cauza imposibilității părții vătămate de a se apăra, (posibil și care nu a fost determinată de acțiunile inculpatului), și urmare la ce inculpatul ”a profitat” de această imposibilitate.

Pe cale de consecință, Completul de judecată constată că, decizia atacată cu recurs a instanței de apel, nu conține argumente în fapt privind încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului potrivit semnului constitutiv a laturii obiective a infracțiunii imputate ”profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra”, deși partea apărării prin apelul declarat a pretins la lipsa în acțiunile inculpatului elementelor laturii obiective a infracțiunii imputate. În atare situație, în conformitate cu art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, urma să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, inclusiv și asupra celui relevat mai sus.

În susținerea concluziei menționate mai sus, Completul de judecată reține și constatările Plenului Curții Supreme de Justiție generalizate prin Hotărârea nr.17 din 07.11.2005, modificată prin Hotărârea nr. 22 din 25.06.2018, în conformitate cu care, ”imposibilitatea de a se apăra în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 171 și 172 CP,

presupune incapacitatea fizică de a opune rezistență făptuitorului în virtutea defectelor fizice, a oboselii excesive, a unei poziții incomode în care a fost surprinsă victima etc. Examinând împrejurările în sensul dacă victima s-a aflat sau nu în imposibilitatea de a se apăra ori de a-și exprima voința, instanțele judecătorești urmează să țină cont de probele acumulate, incluzând raportul corespunzător a expertului, în cazul în care, pentru stabilirea stării fizice sau psihice a victimei, există necesitate efectuării expertizei judiciare.”

Pornind însă de la conținutul deciziei atacate cu recurs, completul de judecată atestă că instanța de apel a pronunțat o hotărâre nemotivată suficient în partea încadrării juridice a faptei, deoarece analiza deciziei atacate, relevă cert că instanța de apel la menținerea fără modificări a hotărârii primei instanțe, nu a supus unei analize latura obiectivă reținută în sarcina inculpatului în raport cu semnele infracțiunii imputate și anume: *„profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra”*, concluzionând prin deducție lipsită de o amplă analiză că, în acțiunile inculpatului Zamari Ruslan s-a constatat acțiunea adiacentă a acțiunii principale a *„raportului sexual săvârșit prin „profitarea de imposibilitate a victimei de a se apăra”*.

La fel, instanța de apel, nici nu a indicat probele, ca elemente de fapt dobândite, și din cercetarea cărora a constatat existența în acțiunile inculpatului elementului infracțiunii reținute în sarcina inculpatului *„profitarea de imposibilitate a victimei de a se apăra”*.

Astfel, încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului potrivit elementului descris mai sus a infracțiunii imputate, în lipsa constatării în fapt din probele administrate a acțiunilor efective ale acestuia și care ar corespunde elementului menționat, cât și lipsa motivării respingerii apelului părții apărării în acest sens, reprezintă încălcarea dreptului părții la un proces echitabil, garantat de art.6 (1) din Convenție, și constituie temei de casare a deciziei instanței de apel cu impunerea remiterii cauzei penale la rejudecare în instanța de apel, pentru cercetarea elementelor de fapt ale cauzei în vederea constatării corespunderii acțiunilor inculpatului elementului calificativ *„profitând de imposibilitate a victimei de a se apăra”*, a infracțiunii imputate, cât și oferirii în acest sens apelantului unui răspuns argumentat.

La fel instanța de apel urmează să analizeze și să ofere o apreciere contradicțiilor apărute în declarațiile părții vătămate oferite la etapa urmăririi penale (f.d.38-40) unde a declarat că: *„...au ieșit afară din locuința unde era mama și copii, și la propunerea ei împreună cu inculpatul au intrat într-o altă construcție ne locativă din gospodărie, motivând că a făcut aceasta pentru ca să nu-i vadă vecinii că fumează”*, iar la etapa judecării cauzei partea vătămată a declarat că: *„... inculpatul a chemat-o în acea construcție ne locativă la care ea inițial a refuzat, iar apoi a acceptat intrarea în acea construcție dată.”* Astfel, instanța de apel urmează să verifice aceste neconcordanțe la rejudecarea cauzei, ori acestea sunt esențiale și relevante speței în care inculpatul este acuzat de comiterea violului comis asupra unui membru de familie.

Totodată, instanța de recurs constată că instanța de apel corect a constatat acțiunea adiacentă a laturii obiective la caz *„comiterea infracțiunii de viol prin înfrângerea prin constrângere fizică și psihică a rezistenței victimei, „aplicării violenței fizice asupra victimei XXXXX, care se confirmă și prin raportul de expertiză judiciară primară nr. 202227P0059 din 30 martie 2022, potrivit căruia la XXXXX s-*

a depistat edem pe obrazul stâng, care a apărut în urma acțiunii traumatice a unui corp dur-contondent, care putea fi și palma în timpul și circumstanțele indicate și corespunde categoriei vătămări corporale neînsemnate (f.d.98-99, vol.I). Ori, constrângerea fizică, exercitată în cazul infracțiunii prevăzute la art.171 Cod penal, este caracterizată prin: 1) vătămarea intenționată gravă, medie sau ușoară a integrității corporale ori a sănătății; 2) violența care nu implică un prejudiciu cauzat sănătății.

7.3. Cu referire la cel de al treilea aspect, instanța de recurs constată că justificat prima instanță a dispus, iar instanța de apel a menținut încasarea cheltuielilor judiciare de la inculpat în beneficiul statului suma de 19877,72 lei cu titlu de cheltuieli judiciare, or, acestea au fost suportate pentru testarea alcoolscopică, pentru întocmirea raportului de expertiză judiciară primară nr. 202227P0059 din 30 martie 2022, a raportului de expertiză judiciară primară nr. 202227P0060 din 08 aprilie 2022, a raportului de expertiză judiciară nr. 202205O0114 din 27 aprilie 2022 și a raportului de expertiză judiciară nr. 202206P0151 din 01 aprilie 2022, cheltuieli ce cad sub incidența prevederilor art. 227 și 229 Cod de procedură penală.

În conformitate cu prevederile art. 3 alin. (1) Cod de procedură penală, în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească.

Or, prin Legea RM nr. 316 din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018, „pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, articolul 143 alineatul (2), care prevedea că „plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat”, a fost abrogat.

Astfel, deoarece prin Legea respectivă a fost exclus art. 143 alin. (2) Cod de procedură penală, voința legiuitorului a fost îndreptată spre obligarea condamnatului de a compensa cheltuielile de efectuare a expertizei, deoarece necesitatea efectuării actelor sus menționate a fost condiționată de acțiunile prejudiciabile ale inculpatului, motiv din care se consideră întemeiată soluția instanțelor inferioare de încasarea de la inculpat în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare.

7.4. Cu referire la încheierea primei instanțe care a fost menținută de către instanța de apel cu privire la corectarea erorii materiale, (f.d.101, vol. II), completul de judecată constată că, prin menținerea încheierii date, instanța de apel a comis o eroare de drept care nu poate fi corectată în instanța de recurs, având în vedere că potrivit art. 248 alin.(1) Cod de procedură penală, orice modificare (adăugare, corectare, suprimare) făcută în cuprinsul unui act procedural este valabilă dacă aceasta este confirmată în scris, în cuprinsul sau la sfârșitul actului, de către cei care l-au semnat.

Conform art. 249 alin.(1) Cod de procedură penală, erorile materiale evidente din cuprinsul unui act procedural se corectează de însuși organul de urmărire penală, de judecătorul de instrucție sau de instanța de judecată care a întocmit actul, la cererea celui interesat ori din oficiu.

În conformitate cu 249 alin.(3) Cod de procedură penală, despre corectarea efectuată, organul de urmărire penală întocmește un proces-verbal, iar judecătorul de instrucție sau instanța de judecată – o încheiere, făcîndu-se mențiune și la sfârșitul actului corectat.

În temeiul art. 250 Cod de procedură penală, prevederile art.249 se aplică și în cazul în care organul de urmărire penală, judecătorul de instrucție sau instanța de

judecată, ca urmare a unei *omisiuni vădite*, nu s-a pronunțat asupra *sumelor pretinse de martori, experți, interpreți, traducători, apărători, asupra restituirii obiectelor, corpurilor delictive sau a ridicării măsurilor asigurătorii, precum și a altor măsuri*.

Completul de judecată constată că, prima instanță la 16 iunie 2022 a adoptat încheierea în temeiul prevederilor art. 249, 250 Cod de procedură penală, însă nu cu privire la înlăturarea omisiunilor admise la pronunțarea sentinței și prevăzute expres de art. 250 CPP, cât și nu a respectat regulă cu privire la mențiune ce urma a fi efectuată la sfârșitul actului corectat.

Prin urmare, procedeul procesual efectuat de prima instanță prin emiterea încheierii de corectare unei pretinse erori, și care a fost menținută de către instanța de apel, nu se încadrează în prevederile art. 248 alin.(1), art. 249, 250 Cod de procedură penală, iar pe cale de consecință impune casarea deciziei instanței de apel.

Deci, în speță, este necesar ca în mod judicios, cu o argumentare temeinică și suficientă, să fie rezolvate problemele de drept apărute în cadrul judecării, cu excluderea contradicțiilor și incertitudinilor existente, având în vedere că, lipsa unei motivări corespunzătoare dintr-o hotărâre judecătorească afectează grav echitatea acestei proceduri.

Or, potrivit prevederilor art. 419 Cod de procedură penală, *rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. completul de judecată constată că aceste prevederi procesuale obligatorii menționate supra, nu au fost respectate întocmai la judecarea apelului de către instanța ierarhic inferioară. În materie penală, o informare precisă și completă cu privire la acuzațiile aduse unei persoane și, implicit, cu privire la încadrarea juridică a faptei pe care instanța o poate reține împotriva acesteia, este o condiție esențială a echității procedurii*.

În sensul celor declarate, completul de judecată, atestă că, dreptul la un proces echitabil, este catalogat ca fiind indispensabil și care garantează persoanei o procedură evidentă a respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în fața instanțelor de judecată.

Totodată, completul de judecată statuează că potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (*Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) §85*). De asemenea, în hotărârea CtEDO în cauza *Helle împotriva Finlandei, 19 decembrie 1997, pct. 60*, se reține că noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă care nu și-a motivat decizia, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară fie prin alt mod, să fi examinat totuși în mod real chestiunile esențiale supuse atenției sale.

În sensul celor enunțate mai sus, completul de judecată notează, că instanța de apel urmează să dea răspunsuri argumentate în hotărâre asupra motivelor decisive invocate de apelanți, prin prisma criticilor invocate de părți, care în viziunea lor ar putea afecta într-o măsură oarecare legalitatea soluției adoptate la caz.

Din considerentele expuse, se conchide că, în prezenta speță și-au găsit confirmare o parte din temeiurile pentru recurs invocate de către recurent, ceea ce duce la casarea totală a deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, deoarece această eroare nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să înlătore erorile menționate, să țină seama de împrejurările care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apeluri și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

8. Conducându-se de prevederile art. 434, 435 alin. (1), pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Corolevschi Maria în interesele inculpatului Zamari Ruslan, casează total decizia din 22 decembrie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți, în cauza penală privindu-l pe **Zamari Ruslan XXXXX**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu este supusă căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la 21 septembrie 2023.

Președinte

Ion Guzun

Judecători

Sergiu Daguța

Anatolie Țurcan

Boris Talpă

Ghenadie Eremciuc

Notă: Din motivul imposibilității semnării deciziei motivate de către judecătorul Ion Guzun, din cauza aflării în concediul de odihnă de la 14 august 2023 și demisiei lui din funcție de la 25 august 2023, prezenta decizie motivată este semnată de către Președintele interimar al Curții Supreme de Justiție, judecătorul Viorica Puica, în conformitate cu prevederile art. 339 alin.(8) Cod de procedură penală.